

Adevărul Literar și Artistic

FONDATORI: AL. V. BELDAN 1888—1897
CONST. WILLE 1897—1920

FONDAT în 1893

Școala

— schițe —

de Gh. Brăescu

În capot roș, cu flori învalte, cu părul adunat în coc și prins cu un piepten uriaș bătut în ștrășuri luctoase, coana Ușca fumează ca un Pacific, cu picioarele goale în papuci de casă, trântită lenes într-un fotoliu maltratată de vremuri și mutări. Sprâncene n'are de loc, iar fardul mănji de perne îi dă înfățișarea ștersă a unei fotografii de bălciu. Pe o măsuță alături de ea, o ceașcă de cafea răsturnată pe farfuria înflorită de muște, trebuie să-i vestească — are speranță — un ginere cu dar de nuntă, craiu de tobă, de ghindă sau de roș, îi era egal, bărbat să fie.

Pe canapea, micuță, frumusețea, în cămașă scurtă roză, cu ciorapi negri de mătasă, Căținel se ineca de jale, ca un copil ce înțelege pentru întâia oară suferința.

— „Ce plângi ea o proastă?”
— „Da... ce... stric eu... mamă... dacă ei...”
— „Tu strici, că stai ca o găscă.”
— „Nu... spune... „nimic...”
— „Intreabă-l tu.”
— „Ce... să-l... „eb?”
— „Ia-l pe departe.”
— „Eu... nu pot... așa... fără... să-l cunosc...”
— „Asta nu te privește. Trebuie să fie de familie bună... nu toată lumea poartă monoclu. Prinde-l cu vorba. Ai văzut ce înleze are?”

— „Dacă ei... face...”
— „Ei, atunci să stai acasă... M'am săturat de atâtea plimbări și cheltuieli de pomană. Vrei să te măriti, bine; de unde nu sănătate?”

— „Da... par'că eu... nu vreau...”
— „Atunci de ce nu te măriti?! Slavă Domnului, te-am dus în toate părțile... Mă ține doisprezece lei pe zi numai tramvaiul, ca să te scot pe calea Victoriei... Așară la terasă, alaltăieri la Cărbuș... sunt sătulă, mă rog... nu mai am nici parale, am vândut tot ce mi-a lăsat tată-tău.”

— „Da ce... eu... și-am spus... să vinzi...? Ai vândut... pentrucă... ai vrut mata... să vinzi...! De ce... 'mi scoți ochii... acum?”

— „Nu-ți scot ochii, da-ți spun... Am făcut-o pentru binele tău. Credeam c'o să iasă ceva, da dacă stai ca o momăc...”

— „Da ce... pot eu... să-l fac... dacă el nu vrea...”
— „Hai taci, vino 'ncoace... Na, ia batista, ștergete...”

Nu mai plânge ai să-ți faci ochii ca dracu și ai o ștergem ești diseară... Să fi făcut ca tine, nu mă mai măritam eu... Ai văzut Tincuța?!... O ciună, și ce bărbat a luat... avocat și proprietar.”

— „De cincizeci de ani... mersi!”
— „Dacă! Are ea de toate?... Vagonul de lemne la poartă, servitoare, rochii peste rochii și un sublocotenent cu chirle... la să fi și tu mai îndrăzneată...”

— „Pot eu... să-l sar în cap?”
— „Nu zic, da uite-te și tu la el mai altfel... Ia, așa pe sub gene... întoarce-te la mine... pleacă ochii... mai mult... așa... mănecate-ar mama... Ascultă-mă pe mine, eu m'am măritat de trei ori și n'aveam ochii tăi... Să fi avut ochii tăi și bucășica asta de nas, aș fi făcut avere.”

— „Par'că eu n'aș vrea...”
— „Nu vrei, că dacă ai vrea...”
— „Învață-mă mata, ce să fac?”
— „Descoasă-l.”
— „Cum să-l descoș?”
— „Ce-ți spune când stai cu el?”
— „Vorbește numai de bolnavii lui.”
— „Foarte bine. Uite-te și tu în sus și spune-i așa:

„Ah, grozav mi-ar place să fiu soră de caritate”. Pe urmă, trage-te lângă el, privește în jos și zi ruișnată: „Eu nu m'aș mărita decât cu un doctor!”. Și dacă vezi că se turbură, își sucește mustața și începe a se frământa pe scaun, lipește-te de el mai mult și roagă-l tremurând cu ochii închiși pe jumătate: „Iată-mă la spital cu tine... Am să fiu așa de cuminte!... N'am să te supăr cu nimic, numai să te văd ce faci... Trebuie să fi așa de bun!... Că vezi tu, unii bărbați sunt mai sfoși decât copiii... Tată-tău, Dumnezeu să-l lerte, c'a fost cel din urmă, se 'nvărtia pe lângă mine și dacă nu eram eu mai altfel... Trebuie să cunoști cu cine ai a face... E timid?... Fii cu curaj. Dacă-i mai îndrăzneț, apără-te. Nu prea mult, atât cât trebuie... Unde te uții?... Eu îți vorbesc și ție par'că-ți intră pe-o ureche și-ți iasă pe alta... Unde-ți sunt gândurile?... Ei poftim!... Ce-ți este de plângi, acum?”

— „Mamă, sunt pierdută!... isbucni în hohote de plâns Căținel, svârcoindu-se de durere. Coana Ușca se adânci în fotoliu, bănuind tot, fără să 'nțeleagă bine și întrebă cu ochii mari, cu gura strâmbă:

— „Ce?”
— „Am greșit!”
— „Ptiu! Bătute-ar Dumnezeu și nu te-ar mai răbda pământul!... Cu cine, mănecate-ar moartea... Cine-i pripocșitul?...”

— „Mișu!”
— „Oțiterul Tincuții!... Toantă, ce ești!... Nu găsiți și tu unul, care să-ți dea casă, masă, toalete?... Soiu rău!... Cui dracu îi semăna, nu știu!... Of! of! of!... Ce ți-am făcut Doamne! Ce păcate am avut eu!...”

— „Mămicule, nu plânge mămicule, că mă omor...”
— „Cum dracu să nu plâng... Atâta ambiție aveam și eu, să te văd în otomobil... doctorii câștigă... În fine!... nu-i nimic. Dacă Dumnezeu a vrut altfel, cu Dumnezeu nu te poți pune... Nu mai plânge nici tu, te-ai făcut ca dracu... Acu degeaba plângi... S'a făcut, s'a făcut... Să-ți fie cu noroc... I-o mai scadea nasul Tincuții!”

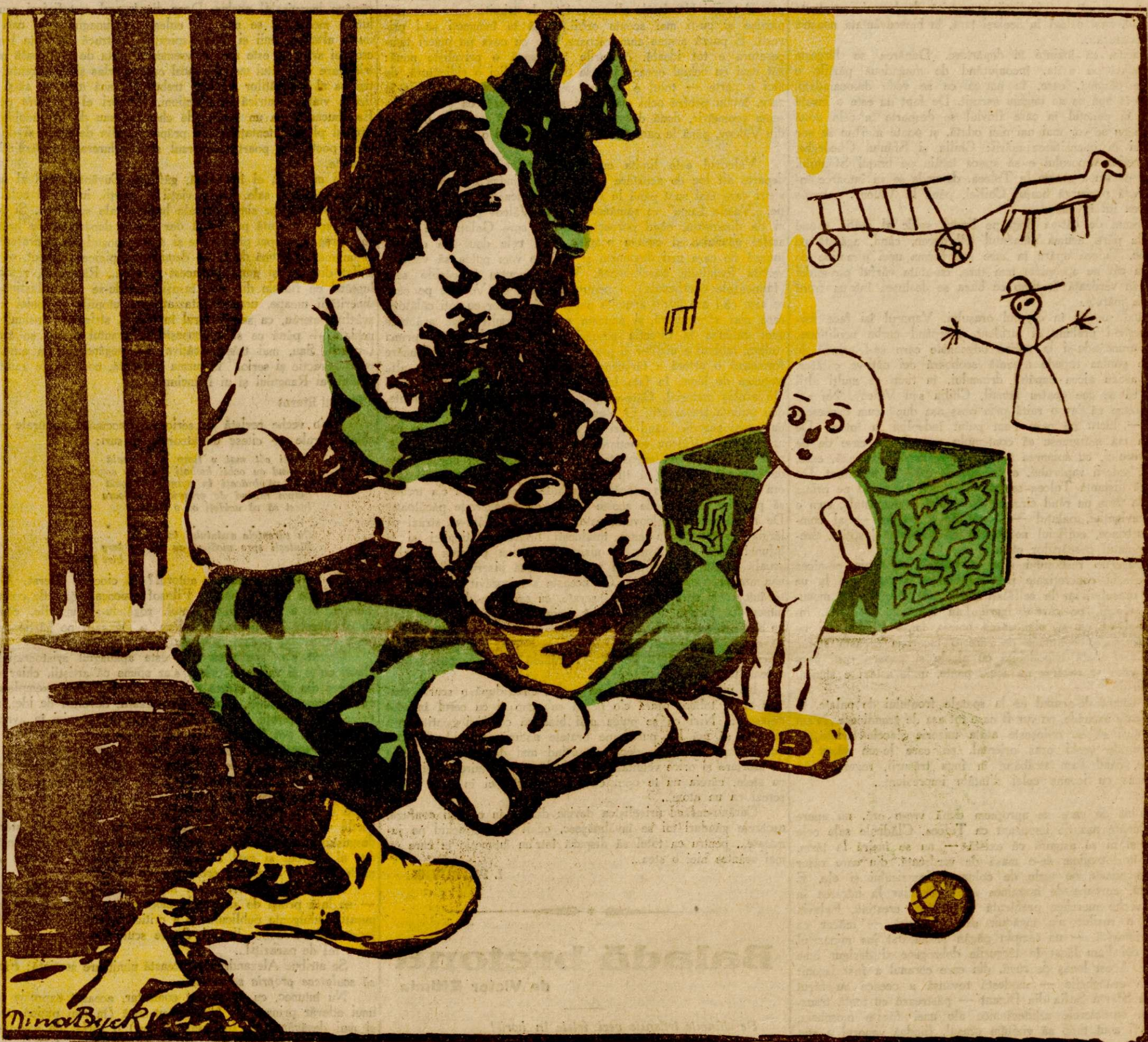
Și aprinsă de curiozitate, îndoișată că fiică-sa nu mai era copilă, legănând-o ca pe când era mică, începu s'o descoase cu binșorul: „Vezi dacă n'ascuți?... Când a fost asta?”

— „Ieri.”
— „Unde erați?”
— „În salon.”
— „Te-a luat fără veste?”
— „A fost așa de îndrăzneț...”
— „De ce n'ai strigat, de ce nu m'ai chemat pe mine?”
— „Te-am chemat, da mata erai la tanti...”

GH. BRĂESCU

PRIMA LECȚIE

Taci că doarme păpușa! Mimi.

*In colțisorul ei stăpână
Pe-un vraf de jucării stricote
Din cărți de joc, din hârtioare,
Ea-și face jucării și palate;*

*Vorbește, râde cu păpușa
Ce fericite-s amândouă
Că s'a putut, din vechi nimicuri,
Zidi o'impărăție nouă!*

*Păpușa n'are nas, e cheală,
Ș'un braț din umăr îi lipsește:
Dar Mimi-o vede tot frumoasă:
Căci e mamă, ș'o iubește*

*Stau și mă uit, cu oăță grijă
A răzmat-o de-o cutie,
Și-l duce bunițăți la gură
Cu lingurița, ș'o imbie;*

*Așa, papă frumos, fiț gigea,
Papă cu mama, să crești mare...
Apoi o șterge, o sculcă,
Și-i pregătește de culcare.*

Al. Vlahuță.

Pe marginea Basarabiei

— Dela Galați la Vâlcov —

de I. PETROVICI, profesor universitar

Vaporul „Vasile Lupu” stă gata de plecare în fața barcaderului din Galați. Nu se vede cine știe ce imbulzeală și mișcare. Rar traversează puntea câte un călător, asigurat de-acapul că își va afla un loc. Mateleții, streini de ori ce agitație, stau răzimați în câte-un cot prin ungherele vaporului, ca niște chelnari dela un restaurant fără clienți.

Mai sunt câte-va minute până se va implini ora plecării și anticipăm cu închipuirea senzația de beatitudine pe care ne-o va da cursa pe Dunăre, — drumul fără pulbere și hopuri — în adierea dulce a unui vântor care să ia puterea căldurii solare.

Ora s'a implinit, se aude o comandă lipsită de altfel de orice. Intonări imperative și de orice solemnitate, puntea este trasă, roata vaporului macină valurile apropiate în boabe de spumă și după câteva momente în care nu ești încă destul de sigur dacă te miști sau numai îți pare, ajungi să-ți dai seama că vasul a plecat.

„Vasile Lupu” care, potrivit regulilor, acostase împotriva

cursului apei, descrie la început o curbă de întoarcere, luând direcția opusă, — drumul spre mare.

Din primul moment al mișcării, o mulțumire fizică îți cucerește simțurile. Mulțumirea morală nu întârzie nici dansa. Almecarea lină pe cărarea fluidă te face să crezi că nu mai ai obstacole nici în calea vieții. Nema simțind sub picioare pământul pe care ești deprins să suferi și să te frământuți, te scotești transportat deodată într-o lume eterică în care toate necazurile s'au sfârșit. Ochiul îți urmărește fără grijă peisajele celor două maluri cari defilează lin și egal.

În drept că apa Dunării nu are până la declinul zilei o colorație simpatcă și aspectul ei de leșie contrastează și cu verdele malurilor și cu albastrul cerului, ambele pure și frumose. Dar solidar și dansul cu bucuria întregii noastre ființe ochiul uită repede acest singur inconvenient...

Decamdată malul stâng al fluviului nu înfățișează multă varietate, având numai un farmec de colorit. Malul dobrogean

dimpotrivă își desfășoară silueta albăstrie a dealurilor sale dințate, care par de la distanță, de altfel fără să fie, respectabile înălțimi. Totuși privirile călătorilor se îndreaptă mai mult spre malul din stânga, așteptând gura Prutului, a vechiului hotar dispărut. E o satisfacție care va dura multă vreme încă să vezi vechile hotare, astăzi linii inofensive din locuri de suferință cum au fost. Dar așteptarea s'a terminat c'o nebanuită decepțiune, firește din partea acelor care călătoreau pe-aci întâia oară. Din pricină că față de lărgimea Dunării, lățimea Prutului este disparentă și mai ales pentru că linia albiei lui nu cade vertical pe fluviu, ci foarte aplecat, revărsarea Prutului nu se vede de pe vapor. A trebuit să ne arate căpitanul vasului un punct în care n'am văzut de altminteri nimica pentru că să știu c'a început malul basarabean. Mai sa nu credem indicația căpitanului dacă n'am fi văzut-o integrită de silueta unui pod înalt, care, pentru a deservi linia Galați—Reni, leagă cele două maluri ale râului, aproape de vărsarea lui. Podul acesta precum și un șir de șlepturi care înaintau în uscat, dar care e-vident nu puteam presupune că stau pe pământ, ne-au fost punctele de reper ale ghicirii Prutului, rămas ca dungă de apă complet nevăzută. În sfârșit apariția Reniului cu cele două cupole verzi de biserică în formă muscălească, a venit și ea să ne asigure că s'a trecut în Basarabia.

De la Reni unde s'a făcut cea dintâi oprire a vaporului interesul se întoarce asupra țărmului dobrogean, unde s'a stră-